

UDK 902/904

ISSN: 1845-4046

Annales

Instituti

Archaeologici

VII - 2011

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Address of the editor's office

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
Fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Željko Tomičić

Izvršni urednik/Desk editor

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Tehnički urednik/Technical editor

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Minichreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Nikolina Matetić Pelikan (ETNOtrend d.o.o.)

Lektura/Language editor

Renata Draženović (hrvatski jezik/Croatian)
Stephen Hindlaugh (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

Tisak/Printed by

PRINTERA GRUPA d.o.o., Sveta Nedelja

Naklada/Circulation

600 primjeraka/ Copies

©Institut of archaeology, Zagreb 2011.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec

Sotin, probna arheološka istraživanja 2010.

- 13**   **Zvonko Bojčić**
Marko Dizdar
Tomislav Hršak
Tino Leleković

Rezultati probnih istraživanja nalazišta Batina–Sredno 2010. godine

- 20**   **Marko Dizdar**

Probna iskopavanja i nadzor na izgradnji dionice državne ceste D-34 – obilaznica Donjeg Miholjca

- 23**   **Marko Dizdar**

Probna iskopavanja i nadzor na izgradnji dionice državne ceste D-2 – obilaznica Našica

- 26**   **Daria Ložnjak Dizdar**

Zaštitna istraživanja nalazišta AN 2a Markovac Našički–Orašje 2 na izgradnji obilaznice Našica

- 30**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica

Probna iskopavanja prapovijesnog nalazišta u Vlatkovcu

- 34**   **Kornelija Minichreiter**

Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2010. g.

- 37**   **Tatjana Tkalcic**

Arheološka istraživanja nalazišta Crkvari – crkva sv. Lovre 2010. godine

- 41**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Marko Dizdar

Dolina 2010. – rezultati probnih istraživanja prapovijesnog groblja Glavičice

- 45**   **Tatjana Tkalcic**

Probna arheološka istraživanja visinskog gradišta Sveta Ana – Gradina 2010.

- 50**   **Tajana Sekelj Ivančan**

Rezultati istraživanja nalazišta Virje – Volarski breg u 2010. godini

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec

Sotin, Archaeological Trial Excavations 2010

- 13**   **Zvonko Bojčić**
Marko Dizdar
Tomislav Hršak
Tino Leleković

Results of the 2010 Trial Excavations of the Batina–Sredno Site

- 20**   **Marko Dizdar**

Trial Excavations and Supervision of the Construction of National Road Section D-34 – Donji Miholjac Bypass

- 23**   **Marko Dizdar**

Trial Excavations and Supervision of the Construction of the D-2 National Road Route–Našice Bypass

- 26**   **Daria Ložnjak Dizdar**

Protective Excavations of AS 2a Markovac Našički–Orašje 2 during Construction of the Našice Bypass

- 30**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica

Trial Excavations of a Prehistoric Site in Vlatkovac

- 34**   **Kornelija Minichreiter**

Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2010

- 37**   **Tatjana Tkalcic**

Archaeological Excavations of the Crkvari–St. Lawrence's Church Site 2010

- 41**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Marko Dizdar

Dolina 2010 – Results of Trial Excavations of the Glavičice Prehistoric Cemetery

- 45**   **Tatjana Tkalcic**

2010 Archaeological Trial Excavations of the Hill Fort of Sveta Ana–Gradina

- 50**   **Tajana Sekelj Ivančan**

Results of the 2010 Excavations of the Virje–Volarski Breg Site

54 Marko Dizdar Daria Ložnjak Dizdar Probna istraživanja nalazišta AN 1 Grabrić na trasi auto-ceste A13, dionica Čvor Vrbovec 2 – Čvor Farkaševac	54 Marko Dizdar Daria Ložnjak Dizdar <i>Trial Excavations of AS 1 Grabrić on the A13 Motorway Route, Section: Vrbovec 2 Junction-Farkaševac Junction</i>
57 Branko Kirigin Ivančica Schrunk Vlasta Begović Marinko Petrić Marina Ugarković Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2010.	57 Branko Kirigin Ivančica Schrunk Vlasta Begović Marinko Petrić Marina Ugarković <i>Hvar, Island of Sveti Klement – Soline Bay, Archaeological Excavations 2010</i>
61 Marko Dizdar Asja Tonc Daria Ložnjak Dizdar Zaštitna istraživanja nalazišta AN 6 Gornji Vukojevac na trasi auto-ceste Zagreb – Sisak, dionica Velika Gorica jug – Lekenik	61 Marko Dizdar Asja Tonc Daria Ložnjak Dizdar <i>Rescue Excavations of AS 6 Gornji Vukojevac on the Zagreb – Sisak Motorway Route, Section Velika Gorica South – Lekenik</i>
65 Juraj Belaj Filomena Sirovica Arheološka istraživanja na lokalitetu Stari grad u Ivancu godine 2010.	65 Juraj Belaj Filomena Sirovica <i>Archaeological Excavations at the Stari Grad Site in Ivanec 2010</i>
70 Tatjana Tkalcic Arheološka istraživanja burga Vrbovca u Klenovcu Humskom 2010. godine	70 Tatjana Tkalcic <i>2010 Archaeological Excavations of Vrbovec Castle in Klenovec Humski</i>
74 Tatjana Tkalcic Snježana Karavanić Andreja Kudelić Zaštitna arheološka istraživanja na Starom gradu Dubovcu 2009-2010.	74 Tatjana Tkalcic Snježana Karavanić Andreja Kudelić <i>Archaeological Rescue Excavations at Stari Grad Dubovac 2009-2010</i>
81 Snježana Karavanić Andreja Kudelić Istraživanje prehistorijskih gradina Barilović-Osovlje i Crkvina-Bukovlje (Karlovačka županija)	81 Snježana Karavanić Andreja Kudelić <i>Excavations of Prehistoric Hill Forts at Barilović-Osovlje and Crkvina-Bukovlje (Karlovac County)</i>
85 Asja Tonc Rezultati probnih istraživanja na gradini Sv. Trojice kod Stari-grada-Paklenice 2010.	85 Asja Tonc <i>Results of the Trial Excavations of the Sveta Trojica Hill Fort near Starigrad-Paklenica 2010</i>
88 Goranka Lipovac Vrklijan Crikvenica – <i>Ad turres</i>, prošlogodišnje otkriće još jedne rimske keramičarske peći na lokalitetu „Igralište“	88 Goranka Lipovac Vrklijan <i>Crikvenica – Ad Turres, Last Year's Discovery of Another Roman Kiln at the "Igralište" Site</i>
93 Bartul Šiljeg Vladimir Kovačić Andreja Kudelić Ana Konestra Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara u 2010. g.	99 Bartul Šiljeg Vladimir Kovačić Andreja Kudelić Ana Konestra <i>2010 Archaeological-Conservation Research of the Stancija Blek Site near Tar</i>

Terenski pregledi

98   **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

Terenski pregled arheoloških lokaliteta u Valpovštini 2010.

102   **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Rezultati rekognosciranja arheoloških terena oko Našice 2010. godine

108   **Kornelija Minichreiter**
Zorko Marković

Arheološki lokaliteti na trasi brze ceste Brestovac – Staro Petrovo Selo

112   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar

Terenski pregled trase buduće auto-ceste A13, dionica Bjelovar–Virovitica–granica s Mađarskom

118   **Asja Tonc**

Terenski pregled područja izgradnje plovnog kanala „Grad Pag – Košljun“ i područja sanacije kamenoloma Vranja

Field Surveys

98   **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

2010 Field Survey of the Valpovo Region Archaeological Sites

102   **Zorko Marković**
Jasna Jurković

The Results of Archaeological Survey of the Terrain around Našice 2010

108   **Kornelija Minichreiter**
Zorko Marković

Archaeological Sites on the Brestovac-Staro Petrovo Selo Expressway Route

112   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar

Field Survey of the Planned A13 Motorway Route, Section Bjelovar–Virovitica–Hungarian Border

118   **Asja Tonc**

Field Survey of the Planned Construction Area of the Town of Pag-Košljun Channel and the Restoration Area of Vranja Quarry

- 1 Sotin
- 2 Batina-Sredno
- 3 Donji Miholjac - obilaznica
- 4 Našice
- 5 AN 2a Markovac Našički - Orašje 2
- 6 Vlatkovac
- 7 Slavonski Brod - Galovo
- 8 Crkvari
- 9 Dolina-Glavičice
- 10 Sveta Ana Gradina
- 11 Virje-Volarski breg
- 12 AN 1 Grabrič - Farkaševac
- 13 Sv. Klement - Soline
- 14 AN 6 Gornji Vukojevac
- 15 Ivanec
- 16 Klenovec Humski - Plemički grad Vrbovec
- 17 Stari grad Dubovac
- 18a Barilovići - Osovlje
- 18b Crkvina - Bukovlje
- 19 Gradina Sv. Trojice
- 20 Crkvenica - Igralište
- 21 Stancija Blek-Tar

Rezultati rekognosciranja arheoloških terena oko Našica 2010. godine

The Results of Archaeological Survey of the Terrain around Našice 2010

Zorko Marković
Jasna Jurković

Primljeno/Received: 22.02.2011.
Prihvaćeno/Accepted: 31.03.2011.

Stručnjaci Instituta za arheologiju iz Zagreba i Zavičajnog muzeja Našice u 2010. godini nastavili su sustavno rekognosciranje našičkog područja. Istraživanje je provedeno u jugozapadnom dijelu katastarske općine Podgorač. U tjedan dana evidentirano je ukupno devetnaest nalazišta iz razdoblja prapovijesti, srednjeg vijeka, i novog vijeka (uključujući i ona s turskim nalazima). Najviše je prapovijesnih i srednjovjekovnih nalazišta dok i novovjekovna zastupljena u malom broju. Većina ih je poznata od ranije, a ovom su prilikom otkrivena i tri nova nalazišta.

Ključne riječi: Našice, rekognosciranje, Podgorač, prapovijest, srednji vijek, tursko doba, novi vijek
Key words: Našice, survey, Podgorač, prehistory, Middle Ages, Ottoman period, modern era

Zavičajni muzej Našice je u suradnji s Institutom za arheologiju iz Zagreba u 2010. godini nastavio sustavno rekognosciranje našičkog područja, započeto 2006. godine. Istraživanje je provedeno u katastarskoj općini Podgorač, u periodu od 15. do 22. travnja 2010. g. Cilj je bio, uz sustavan pregled terena, ustanoviti i točan položaj (pomoću GPS koordinata) od ranije poznatih brojnih lokaliteta na ovome području. Istraživanje je provedeno u suradnji s Institutom za arheologiju u Zagrebu. Ekipu su činili dr. sc. Zorko Marković (Institut za arheologiju u Zagrebu) kao voditelj istraživanja i Jasna Jurković (Zavičajni muzej Našice). Od devetnaest evidentiranih nalazišta, šest je prapovijesnih, šest srednjovjekovnih, dva su srednjovjekovna i novovjekovna (s turskim nalazima), četiri prapovijesna i srednjovjekovna te jedan novovjekovni. Većina je nalazišta poznata od ranije, dok su tri novootkrivena (Podgorač–Gornji Kukljaš II, Podgorač–Ulica J. J. Strossmayera i Podgorač–Brezik). Zbog kratkoće trajanja istraživanja pregledan je uglavnom jugozapadni dio katastarske općine te se sljedeće godine planira nastavak istraživanja u istoj katastarskoj općini.

Katastarska općina Podgorač

Katastarska općina Podgorač jedna je od najvećih na našičkom području. Njezin južni dio, smješten na krajnjem sjeveroistočnom podgorju Krndije, izrazito je brežuljkastog karaktera. Rebra Krndije pružaju se ovdje u smjeru JZ–SI, kao i između njih usječene potočne doline Breznice i Dubovika, pri-toka Vučice, tj. dravskog sliva, dok Vuka koja teče jugoistočnim dijelom pripada izravno dunavskom porječju. Čitavo područje izrazito je bogato vodotocima i izvorima. Sjeverno od naselja Podgorač teren se preko blagih brežuljaka spušta u prostranu dravsku ravnicu. Sva su nalazišta, izuzev prapovijesnog i sred-njovjekovnog lokaliteta Rezin bunar (Lanik) koji se nalazi u ravnici, smještena na brežuljkastom terenu, odnosno na pla-

toima (uglavnom srednjovjekovna i neka prapovijesna te jedno novovjekovno) i padinama brežuljaka (uglavnom prapovijesna ali i srednjovjekovna i novovjekovna s turskim nalazima).

1. Breške

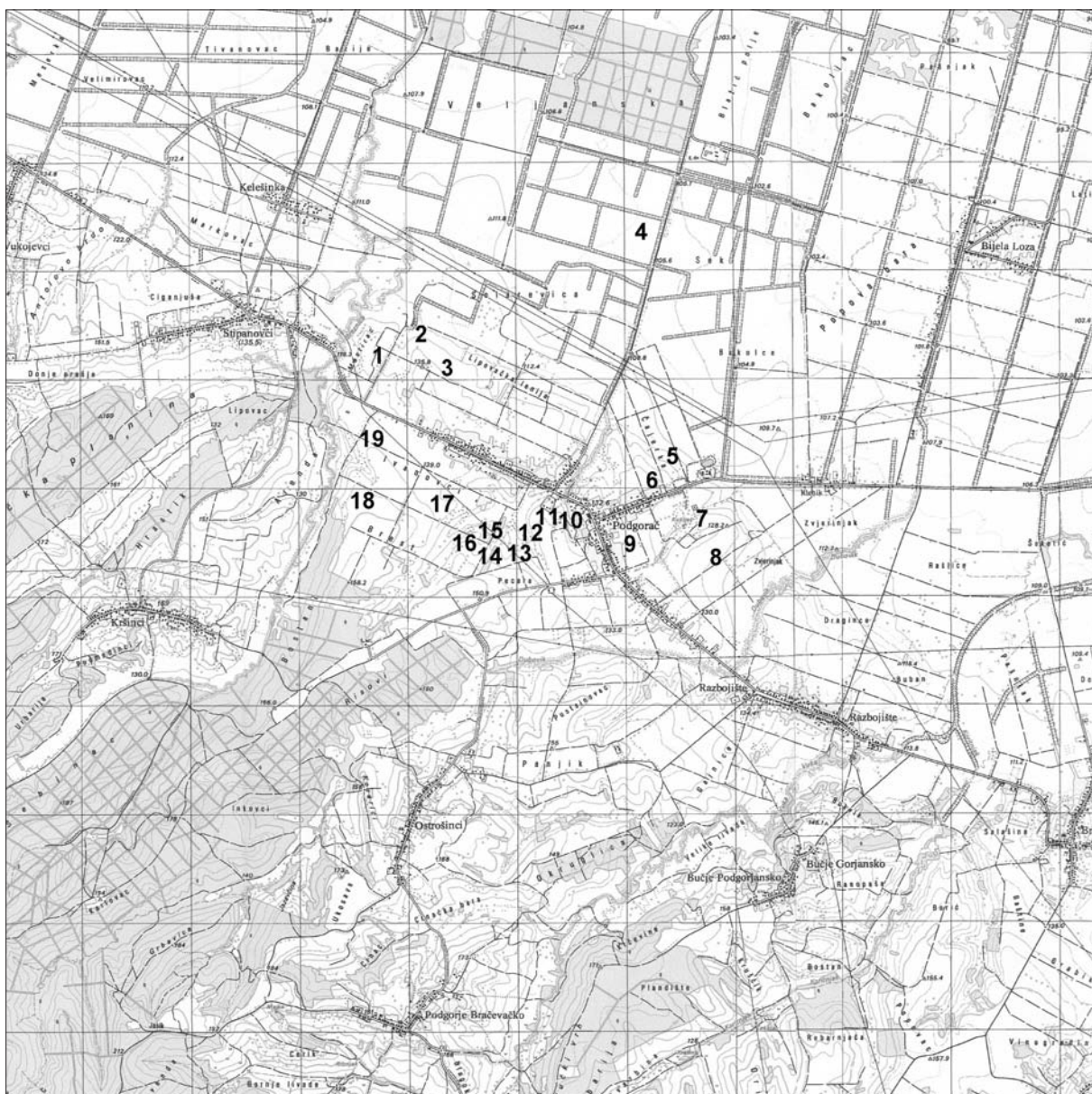
Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1: 1)

Lokalitet Breške smješten je sjeverno od ceste Podgorač – Stipanovci, na povišenom zaravnjenom terenu koji se blago spušta prema ravnici sjeverno od Podgorača. Zapadno od njega, podno brežuljaka teče potok Breznica. Administrativni naziv rudine na kojoj se lokalitet nalazi je Brijeski no u stručnoj je literaturi objavljen pod imenima koja se za ovo zemljište koriste u narodu – Breške (Gaj), Breške, odnosno Breški. Otkrio ga je 1973. g. J. Štefelić iz Podgorača, a iste i sljedeće godine ekipa Arheološkog instituta u Zagrebu, s Nives Majnarić-Pandžić kao voditeljicom istraživanja, ovdje provodi iskopavanje dijela nase-lja. Rezultati istraživanja pokazali su da se radi o brončanodob-nom naselju – kasnoj fazi liscenskokeramičke kulture i kasnoj fazi transdanubijske inkrustrirane keramike (tip Szeremle) – u kojem su nalazi obje kulture pronađeni povezani u zatvorenoj cjelini.

2. Gaj

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1: 2)

Nalazište Gaj (u narodu se za ovaj predio jednakomjerno koriste dva naziva – Breške i Gaj, dok je Gaj administrativ-ni naziv rudine na kojoj je lokalitet smješten) se nalazi između Podgorača i Stipanovaca, sjeverno od prometnice koja ih spa-ja. Smješteno je na blagim padinama brežuljaka koje se ovdje spuštaju prema sjeveru i zapadu, u prostranu dravsku ravnicu. Zapadno od nalazišta teče potok Breznica. Lokalitet je poznat od 1966. g., kada ga je otkrio Z. Marković, da bi 1979. g. ov-dje proveo i manje istraživanje. U stručnoj literaturi objavljen je pod nazivom Breške (Gaj) i Gaj. Prijašnji nalazi (prikupljeni 1966. g.) nalaze se u Muzeju Slavonije u Osijeku, a kasniji nalazi

Karta 1 Nalazišta u katastarskoj općini Podgorač. Rekognosciranje 2010. godine.

Map 1 Sites in the Podgorač cadastral municipality. Reconnoitring 2010.

u Zavičajnom muzeju Našice. Lokalitet je datiran u rani neolitik (starčevačka kultura, spiraloid–B stupanj).

Nedaleko ovog starčevačkog nalazišta nalazi se Ražište, eponimni lokalitet Ražište–tipa sopotke kulture.

3. Ražište

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1: 3)

Lokalitet Ražište (u narodu je uobičajeniji naziv Ražišće) se nalazi sjeverno od kraja Ulice kralja Tomislava u Podgoraču. Brežuljci, na čijim je blagim, prema sjeveroistoku orijentiranim padinama smješten, ovdje se spuštaju u prostranu dravsku nizinu. Oko 800 m zapadno teče potok Breznica. Lokalitet je poznat od 1965. g., kada ga je otkrio Zorko Marković, a 1975. g. je ovdje vodio i iskopavanje.

Danas se na prostoru nekadašnjeg mjesta iskopavanja nalazi zapušteni voćnjak, dok je okolno zemljište pod oranicama. Prilikom ovogodišnjeg rekognosciranja prikupljena je veća količina istovrsnih nalaza i na okolnim udaljenijim njivama (zemljišta Briješki, Ražište i Salaš). Novoprikupljene nalaze čine ulomci grube keramike crvene i sive boje te ulomci fine keramike uglavnom sive i crne boje (ističe se zdjela na nozi i jedan rubni ulomak polukuglaste zdjele). Od litičkog materijala prikupljeni su dio žrvnja, jedan uglačani kameni klin, dio uglačane sjekire,

strugalo, nožići, dijelovi jezgre i odbojci. Lokalitet je datiran u srednji neolitik, oko 4700. g. pr. Kr.

4. Rezin bunar (Lanik)

Prapovijesni i srednovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 4)

Lokalitet Rezin bunar (Lanik) je smješten u prostranoj nizini sjeverno od Podgorača, na oranicama koje danas obrađuje Hana-Podgorač d.o.o. Potoci Breznica i Dubovik teku oko 2,5 km zapadno, odnosno istočno od njega. U dosadašnjoj stručnoj literaturi lokalitet je objavljen pod nazivom Lanik, što je naziv šireg područja na kojem se nalazi uža lokacija Rezin bunar na kojoj je nalazište smješteno.

Poznat je od 1967. g., kada je ovdje izoran skupni nalaz srebrnog novca (od kojeg je najveći dio nestao), a od 1973. g. nadalje ovdje je prikupljan i keramički materijal. Stari keramički nalazi (i dio sačuvanog novca) pohranjeni su u Zavičajnom muzeju Našice. Ovom prilikom nije prikupljeno novih nalaza.

Prapovijesni nalazi pripadaju razdoblju kasnog neolitika (sopotska kultura) i kasnog brončanog doba, a srednjovjekovni razdoblju kasnog srednjeg vijeka (14.–16. st.). Keramičke prapovijesne nalaze čine ulomci oker, sive, smeđe i crvene boje, bikonične i zaobljene profilacije te ručke i jedan rubni ulomak s

Sl. 1 Podgorač-Ražište (snimila: J. Jurković).

Fig. 1 Podgorač-Ražište (photo: J. Jurković).

nosolikom aplikacijom. Od litičkih nalaza prikupljen je ulomak uglačane kamene sjekire i odbojak.

Srednjovjekovni keramički ulomci su sive, crvenkaste i oker boje, a pojavljuje se i zeleno glazirana keramika. Ukrašavanje je izvedeno urezivanjem i žlijebljenjem horizontalnih linija dok je oker gotička keramika slikana crvenom i smeđom bojom.

Skupni nalaz novca izoran je u dva navrata, 1967. i 1974. godine. Srebrnjaci pripadaju razdoblju ugarsko-hrvatskih kraljeva: Ludovika I. Anžuvina (1342.–1382.), Matije Korvina (1458.–1490.), Vladislava II. Jagelovića (1490.–1516.) i Ludovika II. Jagelovića (1516.–1526.).

5. Prikrajci

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 5)

Lokalitet Prikrajci se nalazi sjeverno od kraja Preradovićeve ulice u Podgoraču. Blage padine brežuljka na kojem je smješten pružaju se u smjeru sjeveroistoka, spuštajući se u stranu dravsku nizinu. Lokalitet je poznat od ranije i objavljen je u stručnoj literaturi. Njegovo postojanje na zemljištu Prikrajci pretpostavljeno je na osnovi spominjanja istoimenog srednjovjekovnog naselja 1407. g. kao Prykaych. Prve nalaze prikupio je 1975. g. J. Štefelić iz Podgorača. I ovom je prilikom sakupljeno dosta nalaza. Ulomci keramike su sive, crvenkaste i oker boje. Ukrašavanje je izvedeno urezivanjem i žlijebljenjem ravnih linija te žigosanjem trokutićima i pravokutnicima dok oker gotička keramika ima tragove slikanja crvenom bojom. Profili ulomaka velikih lonaca i lončića višestruko su raščlanjeni i oštri. Stari i novoprikupljeni nalazi lokalitet datiraju u kasni srednji vijek (14.–16. st.).

Oko 150 m južno/jugozapadno nalazi se novovjekovni lokalitet Čajerka. Ovdje se radi o horizontalnom pomicanju naselja – kada su Prikrajci prestali egzistirati, osnovana je Čajerka.

6. Staro Guvno (Čajerka)

Novovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 6)

Lokalitet Staro Guvno (Čajerka) se nalazi sjeverno od kraja Preradovićeve ulice u Podgoraču, na rubu povišenog platoa i blagoj padini koja se spušta prema sjeveroistoku. Oko 150 m sjeverno/sjeverozapadno nalazi se kasnosrednjovjekovni lokalitet Prikrajci.

U dosadašnjoj stručnoj literaturi objavljen je pod imenom Čajerka, što je naziv pod kojim je ovo zemljište poznato u narodu. Lokalitet je poznat od 1976. g., kada ga je otkrio J. Štefelić iz Podgorača. U nekoliko navrata prikupljani materijal nalazi se u Zavičajnom muzeju Našice, a i ovom je prilikom prikupljena manja količina nalaza. Ulomci keramike su sive,

crne i oker boje; pojavljuje se i žuto glazirana te oker gotička keramika. Stari i novoprikupljeni nalazi lokalitet datiraju u 16. i 17. stoljeće.

7. Gornji Kukljaš I

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1: 7)

Lokalitet Gornji Kukljaš I se nalazi jugoistočno od kraja Preradovićeve ulice u Podgoraču. Smješten je na sjeverozapadnoj padini brežuljka, u blizini izvora Kukljaš.

Ovdje je 1993. g., prilikom plićeg oranja, izorana glačana kamena sjekira s rupom za nasađivanje drške. Okvirno se može datirati u razdoblje kasnog neolitika/eneolitika. Lokalitet nije objavljen. Ovom prilikom nije pronađeno drugih nalaza.

8. Gornji Kukljaš II

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1: 8)

Novootkriveno nalazište Gornji Kukljaš II se nalazi jugoistočno od središta Podgorača, na blagim istočnim padinama brežuljka podno kojeg teče potok Dubovik. Ovdje su prikupljeni ulomci sive, crne i pretežno crvene keramike (izvijeni rubni ulomci, rubni ulomak s kosom aplikacijom u obliku grede s otiscima prsta, ulomak s buklom, ulomak bikonične šalice, rubni ulomak s dijelom ručnice). Pronađen je i ulomak donjeg dijela žrvnja.

Nalazi se vjerojatno mogu pripisati kasnom brončanom dobu (1300.–1200. g. pr. Kr.).

9. Ulica J. J. Strossmayera

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 9)

U prostoru vrta jedne od kuća u Ulici J. J. Strossmayera, 1962. godine je prilikom obrade vrta iskopan zlatnik kralja Vladislava. Avers prikazuje Vladislava sa žezlom i krunom s uokolo smještenim natpisom: HVS . REX . S.A. ?? DIS; na reversu su prikazani povijesni grbovi s uokolo smještenim natpisom: WLADISLAVS . D . G . R . VNGRIAE. Vjerojatno se radi o zlatniku Vladislava II. Jagelovića, 1490.–1516.

10. Podrum (Bostan)

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 10)

Lokalitet Podrum (Bostan) se nalazi na brežuljku (na sjevernom rubu njegovog platoa) zapadno od središta Podgorača. Oko središnjeg uzvišenja koje predstavlja ostatke srednjovjekovne utvrde koju Bösendorfer spominje kao Castellanus de Poygaracz (1476., u posjedu Gorjanskih) vide se tragovi opkopa, osobito na zapadnoj strani. U prostoru utvrde grof Pavle Pejačević je krajem 19. st. izgradio podrum za svoje gospodarske potrebe.

Sl. 2 Podgorač-Maorje (u prednjem planu) i Zečjak (u stražnjem planu lijevo) (snimila: J. Jurković).

Fig. 2 Podgorač-Maorje (in the foreground) and Zečjak (in the background left) (photo: J. Jurković).

Navodno je tada pri kopanju pronađeno nekoliko ljudskih kostura i nekoliko ćupova. Kulturni sloj s ostacima utvrde je debeo oko 1,5 metar. Središnji prostor danas je potpuno obrastao gustom vegetacijom te ga nije bilo moguće pregledati. Nalazi su prikupljeni na njivi smještenoj na sjeveroistočnoj padini podno utvrde kao i na njivi s južne strane.

Pejačevićev podrum je srušen 70-ih godina 20. st., ali se u narodu za ovo područje zadržao naziv Podrum, pod kojim je lokalitet i objavljen u ranijoj stručnoj literaturi. Administrativni naziv rudine na kojoj je lokalitet smješten je Bostan.

Stari i novoprikupljeni nalazi (ulomci keramike sive, crvenkaste, oker i crne boje; višestruko profilirani rubni ulomci; ukrašavanje izvedeno žigosanjem trokuta te crvenim slikanjem na oker gotičkoj keramici) nalazište datiraju u kasni srednji vijek (14. –16. st.).

11. Barutana I

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 11)

Lokalitet se nalazi južno od podgoračkog groblja i zapadno od gore spomenute srednjovjekovne utvrde od koje ga dijeli opkop. Povišeni plato na kojem je smješten blago se spušta prema istoku, sjeveru i zapadu. Poznat je od ranije ali nije bio objavljen.

Na oranicama je ovom prilikom prikupljena velika količi-

na keramičkog materijala (ulomci sive, crvene, crne te oker gotičke keramike raščlanjenih i oštih oboda; ukrašavanje je izvedeno žlijebljenjem ravnih linija te crvenim slikanjem na oker gotičkoj keramici. Svojedobno je ovdje pronađen i Žigmundov zlatnik). Prema nalazima lokalitet se može datirati u 13.–16. stoljeće.

12. Barutana II (Grofija)

Srednjovjekovni i turskodobni arheološki lokalitet (karta 1: 12)

Lokalitet Barutana II (Grofija) se nalazi jugozapadno od podgoračkog groblja, na zapadnoj padini brežuljka na čijem su platou smješteni lokaliteti Barutana I i Podrum (Bostan). Administrativni naziv ovog zemljišta je Barutana, no uži predio na kojem se lokalitet nalazi u narodu je poznat i pod nazivom Grofija, pod kojim je i objavljen u ranijoj stručnoj literaturi kao: Barutana i Grofija. Poznat je od 1973. g., kada je Z. Marković ovdje prikupio dosta ulomaka srednjovjekovne i novovjekovne (turske) keramike. Ovom je prilikom sakupljena manja količina nalaza. Stare i novoprikupljene nalaze čine ulomci sive, oker i glazirane keramike raščlanjenih i oštih oboda, ukrašeni žlijebljenjem horizontalnih linija, žigosanjem kvadratića, trokuta i polukrugova te crvenim slikanjem na oker gotičkoj keramici. Ranije su pronađena i 2 kamena odbojka. Prema nalazima, lo-

Sl. 3 Podgorač-Đakovac (u prednjem planu) i Barutana II (Grofija), Barutana I, Podrum (u stražnjem planu lijevo) (snimila: J. Jurković).

Fig. 3 Podgorač-Đakovac (in the foreground) and Barutana II (Grofija), Barutana I, Podrum (in the background left) (photo: J. Jurković).

kalitet se može datirati u kasni srednji i novi vijek (s turskim nalazima) (15.–17. st.).

13. Đakovac

Srednjovjekovni i novovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 13)

Lokalitet Đakovac je smješten jugozapadno od podgoračkog groblja, na sjeveroistočno orijentiranim padinama brežuljka nasuprot zemljištu Barutana. Poznat je od ranije ali nije objavljen. Ovdje su prikupljeni ulomci srednjovjekovne i turske keramike (pretežno sive, crvene i oker boje te glazirani; ukrašavanje je izvedeno urezivanjem ravnih linija; pronađena je nožica i siva ručka te ulomak glazirane zdjele) koji lokalitet datiraju u 15.–16. stoljeće, a moguće je da je trajao i u 17. stoljeću.

14. Topolinka (Đakovac)

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 14)

Lokalitet Topolinka (Đakovac) se nalazi jugozapadno od podgoračkog groblja. Smješten je na sjeveroistočnim padinama brežuljka. Administrativni naziv rudine je Topolinka, no uži predio na kojem se lokalitet nalazi u narodu je poznatiji pod nazivom Đakovac, po istoimenom izvoru u blizini. Lokalitet je 1982. g. otkrio Z. Marković. Nije objavljen. Ovom prilikom nije bilo moguće prikupiti ikakve nalaze jer je teren bio pod usjevom. Raniji nalazi (ulomci srednjovjekovne keramike pretežno sive, crne i crvene boje te glazirani; ukrašavanje izvedeno žlijebljenjem horizontalnih linija; nekoliko mikrolita) lokalitet okvirno datiraju u prapovijest i kasni srednji vijek.

15. Dolača (Bližnjak)

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 15)

Lokalitet Dolača (Bližnjak) se nalazi jugozapadno od podgoračkog groblja. Smješten je na brežuljkaštom terenu čije se padine pružaju u smjeru sjeveroistoka. Administrativni naziv ove rudine je Dolača, no uži predio na kojem je lokalitet smješten u narodu se češće naziva Bližnjak, po istoimenom izvoru u blizini. Lokalitet je poznat od ranije, kada ga je otkrio Z. Marković. Nije objavljen. Ovom prilikom nalazi su prikupljeni na istoj padini no malo južnije od nekadašnjeg mjesta prikupljanja koje je danas pod zapuštenim vinogradom. Pronađeni ulomci keramike sive i crvenkaste boje te jedan rubni ulomak facetiranog unutrašnjeg dijela nalazište datiraju u kasno brončano doba i kasni srednji vijek.

Literatura

- Bösendorfer, J. 1910, *Crtice iz slavonske povijesti*, Osijek.
- Majnarić-Pandžić, N. 1973, Podgorač - Breške (Gaj), Našice - ranobrončanodobno naselje s licenskom i panonskom inkrustiranim keramikom, *Arheološki pregled*, 15, 25–26.
- Majnarić-Pandžić, N. 1975, "Breške", Podgorač, Našice - ranobrončanodobno naselje s licenskom i panonskom inkrustiranim keramikom, *Arheološki pregled*, 16 (1974), 39–41.
- Majnarić-Pandžić, N. 1977, Prilog problematici licenske keramike u sjevernoj Jugoslaviji, *Arheološki vestnik*, 27 (1976), Ljubljana, 68–81.
- Marković, Z. 1973, Breške (Gaj), Podgorač, Našice - naselje starčevačke kulture, *Arheološki pregled*, 13 (1971), 16–17.
- Marković, Z. 1974, Podgorač, Našice - tri lokaliteta sopotske kulture, *Arheološki pregled*, 15 (1973), 173–177.
- Marković, Z. 1975, *Arheološka topografija našičke općine, diplomatska radnja*, Filozofski fakultet, Zagreb, (rukopis).
- Marković, Z. 1975, Našice - dva antička lokaliteta, *Arheološki pregled*, 16 (1974), 150–151.
- Marković, Z. 1976, Ražište, Podgorač, Našice - srednjoneolitsko naselje, *Arheološki pregled*, 17 (1975), 13–14.
- Marković, Z. 1977, Podgorač, Našice, - srednjovjekovni lokaliteti, *Arheološki pregled*, 18 (1976), 135–136.

16. Maorje

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 16)

Lokalitet Maorje se nalazi jugozapadno od podgoračkog groblja. Smješten je na brežuljku, odnosno njegovim padinama koje se pružaju u smjeru sjevera. Otkrio ga je Z. Marković, 1983. g. Lokalitet nije objavljen. I ovom je prilikom prikupljena manja količina nalaza. Ulomci keramike pretežno su sive, oker i crvene boje te zeleno i žuto glazirani; ukrašavanje je izvedeno žlijebljenjem horizontalnih linija, a jedan crveni ulomak ukrašen je žigosanjem sitnih kvadratića i većih okruglih utisaka u gusto zbijenim redovima. Pronađena je i metalna kuglasta aplika (ili glavica igle?), te kameni odbojak i strugalo. Prema nalazima, lokalitet se okvirno može datirati u razdoblje prapovijesti i srednjeg vijeka.

17. Zečjak

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1: 17)

Lokalitet Zečjak je smješten uz rub povišenog platoa jednog od brežuljaka južno od Ulice kralja Tomislava u Podgoraču. Poznat je od 1971. g., kada ga je otkrio Z. Marković. Objavljen je u ranijoj stručnoj literaturi. Raniji i novoprikupljeni nalazi lokalitet datiraju u razdoblje srednjeg/kasnog neolitika (sopotska kultura) i kasnog brončanog ili starijeg željeznog doba.

18. Brezik

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 18)

Novootkriveni lokalitet Brezik se nalazi uz zapadni rub povišenog platoa južno od kraja Ulice kralja Tomislava u Podgoraču. Podno brežuljka na kojem je smješten teče potok Breznica. Na oranicama je prikupljeno nešto ulomaka srednjovjekovne keramike (siva, crvena i oker te oker gotička) koji nalazište datiraju u kasni srednji vijek.

19. Ivanovci

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1: 19)

Lokalitet Ivanovci je smješten uz zapadni rub povišenog platoa južno od kraja Ulice kralja Tomislava u Podgoraču. Zapadno od njega teče potok Breznica. Lokalitet je poznat od 1978. g., kada ga je otkrio Z. Marković. Objavljen je u ranijoj stručnoj literaturi. I ovom je prilikom prikupljeno dosta površinskih nalaza – ulomci keramike sive, crvene i oker boje; glazirana keramika; ukrašavanje je izvedeno urezivanjem i žlijebljenjem ravnih linija i valovnice te žigosanjem niza kvadratića dok je oker gotička keramika slikana crvenom i smeđom bojom. Obodi lonaca su oštri, obodi zdjela blagi. Pronađene su i ručke. Prema prikupljenom materijalu lokalitet se može datirati u kasni srednji vijek (14.–16. st.).

- Marković, Z. 1978, Našice - novi prethistorijski i srednjovjekovni nalazi i lokaliteti, *Arheološki pregled*, 19 (1977), 138–142.
- Marković, Z. 1978, Rezultati arheoloških rekognosciranja terena oko Podgorača 1965 - 1978 godine, *Glasnik Slavonskih muzeja*, 36, 28–32.
- Marković, Z. 1979, Napomene uz srednjovjekovni arheološki materijal našičkog kraja, *Glasnik Slavonskih muzeja*, 39, 25–28.
- Marković, Z. 1980, Gaj, Podgorač, Našice - naselje starčevačke kulture, *Arheološki pregled*, 21, 15–16.
- Marković, Z. 1985, Ražište-tip sopotske kulture, *Arheološki vestnik* 36, 39–76.
- Marković, Z. 1994, *Sjeverna Hrvatska od neolita do brončanog doba, Problem kontinuiteta stanovništva i kultura sjeverne Hrvatske od ranog neolita do početka brončanog doba*, Muzej grada Koprivnice, Koprivnica.
- Marković, Z. 2002, *Kulture i stanovništvo našičkog kraja od prapovijesti do turskog osvajanja u 16. st., Našički zbornik*, 7, 7–26.
- Milanović-Paulić, K. 1986, *Podgorač u Slavoniji – sjećanja i zapisi*, Zagreb.
- Sekelj-Ivančan, T. 1995, *Catalogue of Medieval sites in Continental Croatia*, BARIntSer 615, 219–221.

Summary

In 2010, archaeological reconnoitring was continued jointly by experts from the Našice Regional Museum and the Institute of Archaeology in Zagreb. This time, the cadastral municipality of Podgorač was reconnoitred. 19 archaeological sites were documented, of which 6 belong to prehistoric periods, 9 to the Middle Ages, and 4 to both. Most of the sites were already known from before, while 3 are new.

At three sites, trial-trenching had been conducted between 1970 and 1980. These are: the Starčevo culture settlement of Gaj; the Ražjište settlement, which belongs to a special type of Sopot culture (Neolithic sites); and the late Litzgen pottery and late Pannonian encrusted pottery Breške settlement (beginning of the middle Bronze Age). The archaeological prospecting of this cadastral municipality will be continued.